

QUÈ N'HEU FET DELS PARES DE LA PÀTRIA?

Isidor Cònsul

Joan Perucho, El baró de Maldà i les bèsties de l'infern. Columna.
Barcelona, 1994.

La narrativa de Joan Perucho parteix d'una poètica personal on, en dosis diferents, s'hi barregen una munió de llibres exòtics i les referències cultes de tipus històric que convenen a la ficció en curs. Ho acomboia amb un exercici d'ironia, amb abundància de fauna i flora fantàstiques, i amb una diversitat de detalls màgics que li serveixen per a transgredir les lleis d'un raonament estrictament racionalista. Tots quatre elements són a la base de la narrativa de Joan Perucho, però el grau d'intervenció de cadascun, així com llur capacitat combinatòria, varien substancialment d'un títol a un altre. Darrere del conjunt s'hi dibuixa la formulació del fantàstic com a poètica que l'autor mateix ha definit com la **pura i simple reivindicació de la poesia i el meravellós davant de la racionalitat excessiva de la vida.**

A El baró de Maldà i les bèsties de l'infern, Joan Perucho s'encara amb les traces d'un misteri que, de no ser cert, podria haver sorgit dels plecs més inversemblants de la fantasia del narrador. Es fa palès de nou el tòpic d'una realitat que supera la ficció i el cas reportat per Perucho ho demostra fefaentment. L'autor hi investiga la desaparició de les despulles d'Antoni de Capmany que presenta com a precursor de la Renaixença per la feina que féu en la recuperació de la historiografia catalana. Tot i que el narrador s'afanya també a remarcar que Capmany no representa la represa literària perquè no creia en l'aptitud expressiva de la llengua de Catalunya en l'aspecte contemporani de la seva

recuperació.

Antoni de Capmany i Montpalau (1742-1813) fou diputat a les Corts de Càdiz on, convalescent de la febre groga i malalt de gota, hi morí i hi fou enterrat. Quaranta anys després, el 1854, les restes mortals del prohoms foren traslladades de Cadis fins a Barcelona on van ser rebudes amb un insòlit desplegament protocolari, un gavadal de discursos i aires d'homenatge. L'urna funerària del pròcer fou dipositada provisionalment a l'Arxiu de les Cases Consistorials de Barcelona on, colgat de paperassa administrativa, hi romangué divuit anys: exactament fins al 1875 quan va celebrar-se el solemne enterrament al cementiri del Poble Nou. Si no n'hi havia prou, el cas s'embolicà del tot quan el ciutadà Joan Perucho, després d'un estricte seguiment documental de l'urna funerària, descobrí que el panteó corresponent del cementiri del Poble Nou era buit i que les despulles del pare de la pàtria havien desaparegut. Ho comunicà en un article a la premsa i s'estranyà de no obtenir cap resposta ni cap mostra d'interès entre les autoritats culturals del país. Només una carta al director, en el mateix diari del seu article, l'assabentà que les despulles d'un altre il.lustre, Bonaventura Carles Aribau, que eren al mateix panteó també s'havien fet fonedisses. Astorat, l'autor ho investiga pel seu compte i, un cop comprovat el desastre, esclata irat en una traca de focs d'artifici literari -una magnífica cloenda del relat- que fa caure les façanes de l'Ajuntament de Barcelona i del Palau de la Generalitat, mentre també comencen a cremar, en acte de desgreuge i de revenja literària, els símbols més característics del país: "El Poble Català", "La Renaixença", Els Pastorets, Els Cors de Clavé, L'ou com balla, L'aplec de la sardana i el Barça, entre altres.

El tram de la història és senzill, un reportatge periodístic

allargassat per explicar amb detall el misteri. Per aquesta raó, Perucho té l'oportunitat de farcir el pollastre com a ell li agrada i ho aprofita per a fer lluir els trets més singulars del propi imaginari personal. Es a dir, amaneix el relat amb fauna i elements fantàstics, amb nodrida faramalla bibliogràfica i amb una galeria de personatges curiosos i marginals al detall de la història. Es així que el lector passa per la teoria de la pedra de Montjuïc que creix, que segueix el rastre de l'homuncle Zoror i se les heu amb les aus Auria Picuda i Avitarda Gèminis. També passeja amb els gossos del Baró de Maldà esdevinguts bèsties infernals, amb el Pare Palau i Quer, eremita dels Penitents d'Horta i amb un grapat de personatges singulars de la Barcelona del XIX, com les religioses Joaquina de Vedruna i Teresa de Jesús Jornet. Són la mena de detalls i digressions que van de dret al cor i a l'essència de la literatura de Joan Perucho.

Isidor Cònsul